

Vaste Commissie voor Taaltoezicht
Warandeberg 4 – 1000 BRUSSEL

Brussel, 10 november 2015

Uw brief van:
Uw kenmerk:
Ons kenmerk: 47.161/III/PN

Geachte heer,

In zitting van 30 oktober 2015 onderzochten de verenigde afdelingen van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht (VCT) een klacht tegen het nieuwe logo van de stad Brussel. Klager stelt dat in dit logo onder de afbeelding enkel de letters “BXL” prijken, zijnde de afkorting van het eentalig Franse “Bruxelles”. Het logo wordt gebruikt op verschillende dragers. Enkele voorbeelden zijn bij de klacht gevoegd. Hij acht dit in strijd met artikel 18 van de bij koninklijk besluit van 18 juli 1966 gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken (SWT), luidens hetwelk de plaatselijke diensten uit Brussel-Hoofdstad de berichten, mededelingen en formulieren die voor het publiek bestemd zijn in het Nederlands en in het Frans stellen.

Klager verzoekt ook om toepassing te maken van artikel 61, § 8, SWT.

Op de vraag van de VCT om toelichting antwoordt de stad Brussel:

“De afkorting “BXL” komt voor in het nieuwe city marketing logo van de Stad Brussel, dat sinds kort wordt gebruikt naast het officiële logo van de Stad. Het doel van city marketing bestaat erin de aantrekkelijkheid van een stad of regio te verhogen, en een passend imago voor de stad of regio te creëren en dit stedelijk, gewestelijk, nationaal en internationaal. Het citymarketing logo maakt hier deel van uit.

De afkorting “BXL” in het city marketing logo van de Stad Brussel werd voorgesteld door het reclamebureau BBDO Belgium en werd weerhouden uit een aantal ontwerpen nadat uit een voorafgaandelijke studie van dit reclamebureau bleek dat deze afkorting momenteel zeer populair is en reeds wordt gebruikt door veel Brusselaars en andere, ongeacht hun moedertaal, cultuur, leeftijd of socioculturele achtergrond. De afkorting wordt zelfs reeds geruime tijd gebruikt door vooraanstaande Vlamingen en leden van Vlaamse partijen (zie “tweets” van [...] (N-VA); bijlage 1). Daarenboven is tevens gebleken dat deze afkorting ook internationaal gebruikt wordt, onder meer in zogenaamde “hashtags” op Twitter en andere sociale media (zie bijlage 2).

Alle mededelingen, berichten en formulieren waarop dit city marketing logo zal verschijnen – en die bestemd zijn voor alle Brusselaars – worden uiteraard overeenkomstig artikelen 17 e.v. van de Bestuursstaalwet zowel in het Frans als in Nederlands opgesteld. Bovendien zijn aan het gebruik van het citymarketing logo zelf strikte richtlijnen verbonden. Zo zal het logo

verschijnen met de tweetalige baseline “Notre ville – Onze stad”, om het tweetalig karakter van de Stad Brussel te onderstrepen (zie bijlage 3).”

*
* *

Het logo is een bericht en mededeling aan het publiek in de zin van de SWT. In advies 32.014 van 6 juli 2000 betreffende het feit dat het gemeentelijk informatieblad van Elsene in zijn titel een afkorting “XL” droeg die is afgeleid van de Franstalige benaming Ixelles, oordeelde de VCT dat “ het logo “XL” op zich niet de hele titel van het tijdschrift uitmaakt, maar vergezeld gaat van de woorden “notre commune” en “onze gemeente” “. De VCT meende dan ook dat het geheel geen overtreding van de bestuurstaalwet opleverde en achtte de klacht op dat punt ontvankelijk maar niet gegrond.

Voormelde situatie in Elsene is vergelijkbaar met het voorliggende geval. De VCT stelt wel vast dat op de specifieke dragers gevoegd bij de klacht (ballonnen, een ronde vorm met een handvat, een folder “voetganger wordt koning”) enkel de vermelding “BXL” voorkomt, zonder de vermelding van de tweetalige baseline. Dit laatste stemt niet overeen met het hiervoor vermelde standpunt van de stad Brussel dat aan het gebruik van het city marketing logo zelf strikte richtlijnen zijn verbonden. Zo zal het logo verschijnen met de tweetalige baseline “Notre ville-Onze stad” om het tweetalige karakter van de stad Brussel te onderstrepen.

De VCT is, zoals in advies 32.014 van 6 juli 2000, van oordeel dat de vermelding “BXL” op zich niet alleen als logo kan voorkomen op om het even welke drager, maar vergezeld dient te gaan van de woorden “Notre ville – Onze stad”. Zoals overigens blijkt uit het model (bijlage 3) gevoegd bij het standpunt van de stad.

Met eenparigheid van stemmen min twee tegenstemmen van leden van de Nederlandse afdeling(*) acht de VCT de klacht dan ook ontvankelijk en gegrond, in de mate dat op de dragers gevoegd bij de klacht de tweetalige vermelding “Notre ville – Onze stad” niet voorkomt. Zij dringt er bij de stad op aan het logo in zijn geheel op alle dragers te vermelden.

In het huidige geval en in licht van de gegevens van het dossier oordeelt zij met eenparigheid van stemmen min twee tegenstemmen van leden van de Nederlandse afdeling (*) het niet opportuun toepassing te maken van artikel 61, § 8, SWT.

*
* *

Minderheidsadvies

(*) Op grond van artikel 7, tweede lid van het KB van 4 augustus 1969 tot regeling van de rechtstoestand van de voorzitter en van de leden van de VCT en tot regeling van dezer werking (B.S. van 30 augustus 1969 brengen twee leden van de Nederlandse afdeling volgend minderheidsadvies uit:

Een logo is een bericht en mededeling aan het publiek in de zin van de SWT. In een gemeente van Brussel-Hoofdstad moet deze in het Nederlands en in het Frans worden gesteld, krachtens artikel 18 van die SWT.

De in het nieuwe logo van de stad Brussel gebruikte afkorting is onmiskenbaar een afkorting van de eentalig Franse benaming van de stad “Bruxelles”. Deze afkorting verwijst niet naar de Nederlandse benaming “Brussel” of zelfs de - gezien de internationale rol - veel gebruikte Engelse benaming “Brussels”.

In het verleden werd de Vaste Commissie voor Taaltoezicht al geconfronteerd met vragen om advies of klachten omtrent afkortingen.

Advies nr. 32.014 van 6 juli 2000 behandelt een dossier waarbij de titel van een tijdschrift van de gemeente Elsene bestaat uit de afkorting “XL” met daaraan onlosmakelijk verbonden de meertalige woorden “notre commune” en “onze gemeente”. De VCT oordeelde dat het logo “XL” niet de hele titel van het tijdschrift uitmaakt. De titel als geheel voldeed wel aan de SWT.

Er zijn echter nog recentere adviezen van de VCT waarin afkortingen besproken worden.

In advies nr. 43.103 van 25 november 2011 achtte de VCT een klacht tegen de nieuwe benaming van het Voerense gemeentehuis “AC De Voor” gegrond. De betekenis van de afkorting “AC” wordt door de gemeente Voeren niet voluit geschreven. Volgens de VCT verwijst AC enkel naar “administratief centrum” en moet het opschrift een equivalent van “centre administratif” bevatten.

In advies nr. 45.029 van 21 juni 2013 achtte de VCT een klacht tegen het gebruik van de afkorting “C.R.A.B.” op een gedenksteen te Blanden gegrond. In het homogeen Nederlands taalgebied moet enkel de Nederlandstalige afkorting “R.C.B.L.” gebruikt worden. Dit advies werd nog bevestigd in advies nr. 46.048 van 19 september 2014.

Het opschrift “info” uit “realtime info” op een bord aan bushaltes te Voeren wordt wel aanvaard door de VCT. “Info” is volgens de VCT immers een afkorting van zowel het Nederlandse “informatie” als van het Franse woord “information”. Advies nr. 45.103 van 24 januari 2014.

In advies nr. 45.160 van 7 november 2014 formuleert de VCT het krachtig als volgt: *“Afkortingen of logo’s zijn aanvaardbaar voor zover zij zowel naar de Nederlandstalige als Franstalige benaming van de betrokken instelling verwijzen en het gebruik van de twee talen op voet van strikte gelijkheid behandelen.”* In casu achtte de VCT dat dit niet het geval was; de klacht is gegrond.

Daarbij kan nog verwezen worden naar de vaste adviespraktijk van de VCT inzake het gebruik van namen van gemeenten die stevast verwijst naar de wet van 30 december 1975. Voor wat de benaming “Brussel” of “Bruxelles” betreft, kan zelfs verwezen worden naar de Grondwet, meer bepaald de artikelen 156 en 194. Er is met andere woorden onmiskenbaar een Nederlandse benaming “Brussel” die zelfs grondwettelijk verankerd is.

Een argument als zou de afkorting “BXL” ook internationaal gebruikt worden, doet geen afbreuk aan de toepassing van de SWT. Bovendien vindt dit argument onvoldoende steun in de praktijk. Er bestaat een internationaal gestandaardiseerde lijst van afkortingen die ook naar

Brussel verwijst. De IATA-lijst met afkortingen voor luchthavens vermeldt “BRU” voor “Brussels Airport”. De afkorting “BXL” komt ook voor in deze gestandaardiseerde en internationaal erkende lijst, maar wordt gebruikt voor de Blue Lagoon Seaplane Base Airport op het Nanuya Lailai eiland dat deel uitmaakt van Fiji.

De recente adviespraktijk van de VCT met betrekking tot het taalgebruik bij afkortingen is dus duidelijk. De Nederlandstalige plaatsnaam “Brussel” heeft een duidelijke grondslag in de grondwet. Een eentalige Franse afkorting “BXL” doet bovendien afbreuk aan het tweetalig karakter van Brussel als hoofdstad naar de inwoners, maar ook naar een internationaal publiek. Het nieuwe logo van de stad Brussel is onmiskenbaar een inbreuk op artikel 18 SWT. De klacht is gegrond.

Een tweetalige “baseline” of onderschrift, zou niets veranderen aan deze vaststelling. Bovendien klopt de toelichting die de stad Brussel aan de VCT gaf over dit onderschrift niet. De mededelingen, berichten en formulieren waarop dit logo verschijnt en bestemd voor alle Brusselaars bevatten immers niet de baseline. Daarvoor kan verwezen worden naar het dossier bij de VCT, maar ook de affiches in de campagnes “het hart van Brussel klopt allen voor jou” (sic), “een blink op morgen” (sic), de vermelding van het logo in het online gemeentetijdschrift “De Brusseler” of de officiële website van de stad Brussel waar bijvoorbeeld op de Engelstalige versie nergens een aanwijzing is dat Brussel een tweetalige stad zou zijn. Nergens in deze voorbeelden is een “baseline” bij het logo op te merken. Telkens wordt enkel het eentalig Franse “BXL” vermeld. (zie bijlagen)

Gezien het flagrante verschil tussen het antwoord van de stad Brussel bij het onderzoek van de VCT en toepassing van het logo in de praktijk, is een toepassing van artikel 61, §8 SWT aangewezen.

*

* *

Afschrift van dit advies wordt aan de klager gestuurd.

Hoogachtend,

De Voorzitter